KESKKONNAAGENTUUR

KESKKONNATEADLIKUD VALIKUD IGA ILMAGA

Kohtkompostimise analüüsi tutvustus

Pille Aarma
Juhtivspetsialist-analüütik
Keskkonnaagentuur
12. november 2026

Miks kohtkompostimist arvestada?

Tekkekohal ringlussevõtt täiendab biojäätmete liigiti kogumist.

Ringlussevõtu sihid

EL-i olmejäätmete ringlussevõtu sihid: 55% (2025), 60% (2030) ja 65% (2035).

Tekkekohal käitlemine

Kodumajapidamine võib biojäätmed ringlusse võtta oma tekkekohas, näiteks kompostides.

Arvestuse vajadus

Kompostitud biojäätmed ei läbi tavapärast kogumis- ja käitlussüsteemi – kogus tuleb hinnata kaudselt.

Analüüsi fookus

Kuidas hinnata kohtkompostitud olmebiojäätmete kogust nii, et tulemus oleks EL-i nõuetega kooskõlas ja Eesti andmetega põhjendatav?

Õiguslik raamistik seab arvestusele reeglid

EL-i raamistik

Jäätmete raamdirektiiv 2008/98/EÜ ning rakendusotsus (EL) 2019/1004 lubavad alates 2025. aastast arvestada tekkekohal ringlusse võetud olmebiojäätmeid.

Eesti jäätmeseadus

Tekkekohal ringlussevõtt võib täita biojäätmete liigiti kogumise kohustuse, kui tegevus on taotluse alusel hinnatud ja registris kajastatud.

Kohaliku omavalitsuse roll

- Kontrollida, kas biojäätmete tekkekohal ringlussevõtt on tegelikult võimalik.
- Vabastada nõuetele vastav jäätmevaldaja biojäätmete veost ning registreerida tegevus.
- Korrastada registriandmed, et need kajastaksid tegelikke kompostijaid.

Euroopa Komisjoni metoodika

Üldine valem

Ringlussevõtuüksuste arv × üksuse keskmine biojäätmete kogus alamvalimis.

Kogus võib põhineda otsesel või kaudsel mõõtmisel.

Lihtsustatud valem

mMBWRS = nP × mBWpp × qRS

Sobib riikidele, kus tekkekohal ringlusse võetud biojäätmed moodustavad alla 5% olmejäätmetest.

Andmed ja kvaliteet

- Arvestada leibkonna suurust ja tüüpi, aia suurust ning hooldust, kogumissüsteemi ja hooajalisust.
- Uuring peab põhinema esinduslikul valimil; andmeid kogutakse esimesel aruandlusaastal ja seejärel vähemalt iga 5 aasta järel või olulise muutuse korral.
- Vältida tuleb tekkekohal ringlussevõetud koguste ülehindamist.

Eesti kasutab olemasolevaid andmeid

Keskkonnaagentuuri soovitus: rakendada EL-i lihtsustatud arvutusloogikat Eesti andmeallikatega.

mMBWRS = nP × mBWpp

qRS jäetakse eraldi rakendamata (sisuliselt qRS = 1)

nP

Kompostivate leibkondade arv × 2,1 inimest leibkonnas.

mBWpp

Biojäätmed segaolmejäätmetes + liigiti kogutud biojäätmed, jagatuna mittekompostivate elanike arvuga.

Arvestuse ulatus

Ainult kodumajapidamised: eramajad ja korterelamud. Ettevõtted ja asutused jäetakse välja.

Miks qRS = 1?

Kasutatav tekkemäär põhineb juba sortimisuuringutel ja liigiti kogutud biojäätmete andmetel; täiendav koefitsient loeks käitumismõju topelt.

Kuidas hinnati kompostivate elanike arvu?

2025. aasta kohalike omavalitsuste andmed ja Eesti keskmine leibkonna suurus.

58 KOV-i

Registriandmetel põhinev võrdlusrühm

→

105 140

Registreeritud kohtkompostimise üksust / leibkonda

→

2,1 inimest

Keskmine leibkonna suurus

→

220 794

Hinnanguline hõlmatud elanikku võrdlusrühmas

Puuduvate andmetega KOV-id

8 KOV-i ei vastanud; automaatse arvestusega KOV-id ei sobinud võrdlusrühma.

Üleriigiline hinnang

19,41% osakaalu rakendati puuduva/ebapiisava registriinfoga piirkondadele.

Tulemus: Eestis hinnanguliselt 265 967 kohtkompostimisega hõlmatud elanikku ehk ligikaudu 126 700 leibkonda.

2025. aasta tulemus: 22 068 tonni

Arvutus annab hinnangu tekkekohal ringlusse võetud olmebiojäätmete mahule.

22 068 t

kohtkompostitud biojäätmeid aastas

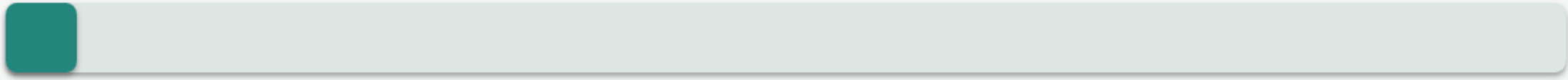
14,58 kg

elaniku kohta aastas

4,6%

kõigist tekkinud olmejäätmetest

Osakaal kogu olmejäätmete kogusest

4,6% 95,4%

Alla 5% künnise jäämine kinnitab lihtsustatud EL-i arvutusvalemi kasutamise sobivust.

Peamine risk: registriandmete ebaühtlus

Mida andmed näitavad?

Kastre ja Kuusalu vallas on elanike arv ligikaudu sama (u 6500), kuid registreeritud kompostivaid leibkondi vastavalt 329 ja 2136.

Miks erinevus tekib?

Kuusalus loeti kohtkompostijaks kõik jäätmevaldajad, kes ei olnud liitunud biojäätmete äraveoga – tegelik kompostimine ei pruukinud olla kontrollitud.

Metoodika maandab riski

- Võrdlusrühma kaasati 58 KOV-i, kus andmed põhinesid registrisse kantud kohtkompostijatel.
- Automaatse arvestuse või puuduva info põhjal kompostijateks loetud jäätmevaldajaid ei kasutatud lähtealusena.
- Puuduvate andmetega KOV-ide hinnang tuletati võrdlusrühma 19,41% osakaalust.

Andmekvaliteet vajab tugevdamist

Mida analüüs kinnitab?

- Eesti metoodika on kooskõlas EL-i nõuetega.
- 2025. aasta hinnang: 22 068 t ehk 14,58 kg elaniku kohta.
- 4,6% osakaal võimaldab kasutada lihtsustatud valemit.

Soovitatud järgmised sammud

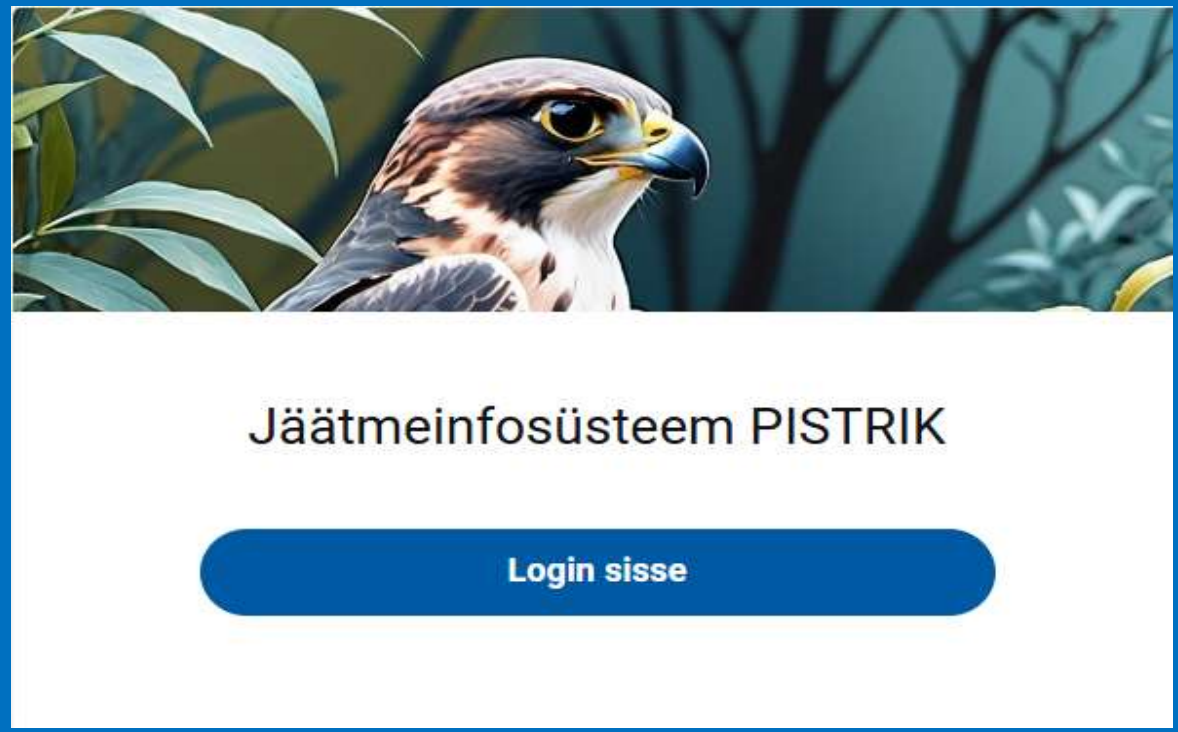
- Koguda 2027. aastal KOV-ide kaudu uuendatud registreeritud kompostijate andmed.
- Korrata andmekorjet iga 3 aasta järel.
- Kaaluda andmekorje osalist automatiseerimist.

Kokkuvõte

Metoodika on praktiline ja põhjendatud ajutine lahendus, mida saab täiendada uute andmete või küsitlusuuringutega.

KESKKONNAAGENTUUR

KESKKONNATEADLIKUD VALIKUD IGA ILMAGA

Pille Aarma
Juhtivspetsialist-analüütik
Keskkonnaagentuur
12. november 2026

Uued jäätmeandmete esitamise nõuded alates 1.01.2027

Saatekirjad

- Saatekirja koostajaks saab olla jäätmeveo osapooltest: **üleandja, vedaja (sh alltöövõtjast vedaja), edasimüüja või vastuvõtja.** Saatekirja koostaja lepitakse osapoolte vahel kokku PISTRIKu väliselt
- **Enne iga jäätmeveo algust** tuleb koostada jäätmeveo saatekiri **nii ohtlikele kui ka tavajäätmetele**
- Kui saatekirja ei ole koostatud enne jäätmete jõudmist vastuvõtjani, siis koostab saatekirja **vastuvõtja**
- Koondsaatekirja koostamise võimalused:
  - Sama kalendripäeva jooksul vastu võetud jäätmetele / toimunud jäätmevedude puhul
  - Teatud jäätmeliikidele sama kalendrikvartali jooksul toimunud jäätmevedude kohta
  - KOV jäätmejaamade ja –punktide ning sadamates asuvate kogumispunktidele
- Saatekirjad tuleb kinnitada hiljemalt 7. päeval jäätmeveo lõppemisest arvates

Saatekirja reeglid ja nõuded

https://github.com/kemitgituser/pistrik-api-documentation/wiki/35-Arireeglid

Uued jäätmeandmete esitamise nõuded alates 1.01.2027

Jäätmearuanne

- **Iga jäätmekäitluskoha (JKK)** kohta andmed **käitlustoimingute kohta vähemalt kord kvartalis,** hiljemalt iga kvartalile järgneva kuu 10. kuupäevaks
- Kui KOV jäätmejaamas või jäätmepunktis tehakse jäätmetega **jäätmekäitlustoiminguid** peale kogumise, tuleb nende toimingute kohta esitada **kvartaalne jäätmearuanne**.

Jäätmearuandluse reeglid ja nõuded
https://github.com/kemitgituser/pistrik-api-documentation/wiki/35-Arireeglid

Uued jäätmeandmete esitamise nõuded alates 1.01.2027

PISTRIK *live* keskkonna avame **1. detsembril 2026**

- 2026. aasta jäätmearuanne tuleb endiselt esitada infosüsteemis KOTKAS
- Aruande kinnitamisel liiguvad laojäägi andmed PISTRIKusse

PISTRIKu andmevood

Eesti sisevedu
Sissetuleku **saatekirjad**
REAALAJAS

Jäätmekäitluskoha
käitlustoimingud
KORD KVARTALIS

Eesti sisevedu
Väljamineku **saatekirjad**
REAALAJAS

Jäätmearuanne tekib automaatselt vähemalt kord kvartalis

KOTKASe JA PISTRIKu ANDMEVAHETUS

Rahvusvaheline vedu
Impordi andmed
KOTKASest KINNITAMISE HETKEL

Rahvusvaheline vedu
Ekspordi andmed
KOTKASest KINNITAMISE HETKEL

Olulised lingid

Testkeskkond:

https://pistrikkoolitus.envir.ee

Juhendmaterjalid, sh videod:

https://keskkonnaportaal.ee/et/jaatmeinfosusteem-pistrik

Projektist täpsemalt:

https://keskkonnaportaal.ee/et/teemad/reaalajamajandus/jaatmevaldkond

KESKKONNAAGENTUUR

KESKKONNATEADLIKUD VALIKUD IGA ILMAGA

Tänan tähelepanu eest!

Küsimused saatke palun aadressile:

pistrik@Envir.ee

